

De Brugfunctionaris op school

Voor een sterke verbinding tussen
kind, gezin, school en samenleving

Voorwoord	5
Waarom een brugfunctionaris?	6
– Sharon Lawson > Brugfunctionaris Openbare basisschool <i>De Pendinghe</i> in Groningen	10
– Wim van Ewijk > Intern begeleider Openbare basisschool <i>De Pendinghe</i> in Groningen	12
Wat doet een brugfunctionaris?	14
– Sandra Buitenwerf > Brugfunctionaris Katholieke Daltonschool <i>Bisschop Bekkersschool</i> in Groningen	18
Wat doet een brugfunctionaris niet?	20
– Rinske Sevinga > Brugfunctionaris Christelijke basisschool <i>De Wegwijzer</i> in Groningen	22
Wat heeft een brugfunctionaris nodig?	24
– Wenda Gall > Brugfunctionaris Christelijke Daltonschool <i>De Tamarisk</i> in Groningen	28
– Henk Huisinga > Directeur Christelijke Daltonschool <i>De Tamarisk</i> in Groningen	30
Functieprofiel	32
Lees- en kijktips	35

‘Je mag altijd bij me komen’

De brugfunctionaris maakt het mogelijk dat kinderen kunnen meedoen, op school en daarbuiten: op turnen gaan of muziekles nemen. Kunnen trakteren als je jarig bent.

In Groningen begonnen we ruim 11 jaar geleden met twee brugfunctionarissen op scholen in de wijken Selwerd en Paddepoel. We zagen wat ze konden betekenen. Inmiddels zijn er 21 brugfunctionarissen actief op scholen waar dit het hardst nodig is, zowel in het primair – als voortgezet onderwijs.

Ze zetten in op gelijke kansen, sociale inclusie, talentontwikkeling en het verbreden van het wereldbeeld van kinderen en ouders. Ze zorgen voor praktische zaken als schoolontbijt, aanvragen voor leergeld en praten met ouders over opvoeding en ondersteuning die beschikbaar is als het even minder gaat. Speciaal voor hen voor wie dit minder vanzelfsprekend is. Veel gezinnen met wie de brugfunctionaris in contact staat, leven in armoede en andere moeilijke omstandigheden en dat is juist waar de brugfunctionaris een rol kan spelen.

Dit begint allemaal bij de brugfunctionaris en de ouder(s). Zodra zij contact hebben, kunnen er mooie dingen in gang gezet worden voor zowel het kind als de ouder. Voor kinderen is de brugfunctionaris – die zij gewoon juf of meester noemen – altijd beschikbaar. De brugfunctionaris straalt vertrouwen uit en is laagdrempelig: ‘Je mag altijd bij me komen’ is de boodschap.

Kortom, als we willen inzetten op gelijke kansen voor alle kinderen ongeacht waar je wordt geboren of vandaan komt, is de brugfunctionaris vandaag de dag een onmisbaar instrument.

Deze brochure vertelt u meer over het hoe en waarom van de brugfunctionaris. Als u nadenkt over de inzet op uw school of gemeente kan ik de brochure van harte aanbevelen!

Carine Bloemhoff
Wethouder Onderwijs gemeente Groningen

Waarom een brugfunctionaris?

Het concept van de brugfunctionaris of ‘brugger’ werd ruim 11 jaar geleden overgenomen vanuit Gent (België). Inmiddels zijn er in Groningen stad ruim 20 brugfunctionarissen aan het werk op scholen in het primair en voortgezet onderwijs. Waarom is het concept zo succesvol?

Op basisscholen in wijken met veel kansarme gezinnen is de samenwerking met ouders niet vanzelfsprekend. De leerkrachten vinden het moeilijk om de ouders te bereiken en om met hen in gesprek te komen. Ze missen zo vaak het zicht op mogelijke problemen in de thuissituatie. Problemen die op hun beurt de ontwikkeling van kinderen in de weg kunnen staan. In die gevallen kan de aanstelling van een brugfunctionaris op school uitkomst bieden.

Gelijke kansen

De brugfunctionaris slaat een brug tussen school, kind en gezin en zorgt ervoor dat kinderen mee kunnen blijven doen en hun talenten kunnen ontwikkelen. Door vroegtijdig problemen in de thuissituatie te signaleren en daar wat aan te doen, werkt het concept preventief en draagt het bij aan gelijke kansen voor ieder kind.

Het beste voor je kind

Alle ouders willen het beste voor hun kind. Voor ouders is de school daarom heel belangrijk. Bij de ene ouder is het contact zo gelegd, maar bij de ander kan het een tijdje duren. De school is vaak een eerste ingang om met ouders in gesprek te komen over hun kind, de thuissituatie en zorgen die er zijn. Een belangrijke reden om de brugfunctionaris daarom op school te positioneren. De brugger op school is cruciaal voor het contact met alle ouders en kwetsbare ouders in het bijzonder.

Duurzame relatie

Een brugfunctionaris ondersteunt ouders, bijvoorbeeld op financieel gebied. Brugfunctionarissen zijn altijd verbonden aan de school en een

De brugger op school is cruciaal voor het contact met alle ouders en kwetsbare ouders in het bijzonder.

team. Vaak zijn het ervaren onderwijskrachten. Ze zijn in dienst van school, maar worden betaald door de gemeente. Soms verlenen ze kortdurende hulp, al zijn ze geen zorgverlener. Wel weten ze waar ze moeten zijn voor de juiste hulp en ondersteuning.

In tegenstelling tot Jeugdzorg, huisarts en consultatiebureau blijven brugfunctionarissen de hele basisschoolperiode (en soms zelfs daarna) betrokken, dus minstens acht jaar lang. Ze zien de ouders regelmatig en bouwen zo aan een duurzame relatie. Een relatie gebaseerd op aandacht en vertrouwen.

Kwetsbare gezinnen

Een brugfunctionaris komt bij gezinnen thuis. Bijvoorbeeld als een leerkracht zorgen heeft over de thuissituatie van een kind. Heel vaak gaat het om kwetsbare gezinnen die leven in armoede. Dat zijn bijvoorbeeld gezinnen met een migratie-achtergrond en/of de Nederlandse taal niet goed beheersen. Armoede gaat vaak gepaard met andere problemen binnen een gezin (denk aan verslaving of een vechtscheiding). Het levert soms ook schaamte op. Een brugfunctionaris moet daarom eerst proberen het vertrouwen te winnen en kan dan proberen te ondersteunen. Bijvoorbeeld door te wijzen op mogelijkheden voor financiële vergoeding of andere ondersteuning (Leergeld, Stichting Present, aanvraag Voedselbank). Sommige scholen hebben handgeld beschikbaar dat de brugfunctionaris naar eigen inzicht kan besteden, bijvoorbeeld aan een setje sportkleding of een traktatie op school als een kind jarig is. ‘We lossen het op’ is de boodschap.

Ouderbetrokkenheid

Financiële bijstand is maar een middel. Uit onderzoek is bekend dat de thuissituatie, en dus ook de rol van ouders, één van de succesfactoren is voor de leerprestaties van kinderen. Het onderwijsondersteunende gedrag van ouders heeft een positief effect op het functioneren van leerlingen binnen school, op hun cognitief functioneren, hun school-

Wil je kinderen echt helpen dan moet je de hele omgeving, het hele systeem meenemen.

prestaties en hun werkhouding, zoals motivatie en zelfwaardering. Verschillende studies laten zelfs zien dat bij gezinnen met een lage sociaaleconomische status de effecten van ouderbetrokkenheid op de prestaties van leerlingen het grootst zijn. Hoge ouderbetrokkenheid (zowel thuis als op school) vanaf de kleuterperiode leidt bij kinderen van laagopgeleide ouders bijvoorbeeld tot een grote verbetering van hun prestaties bij lezen en schrijven in groep 7.

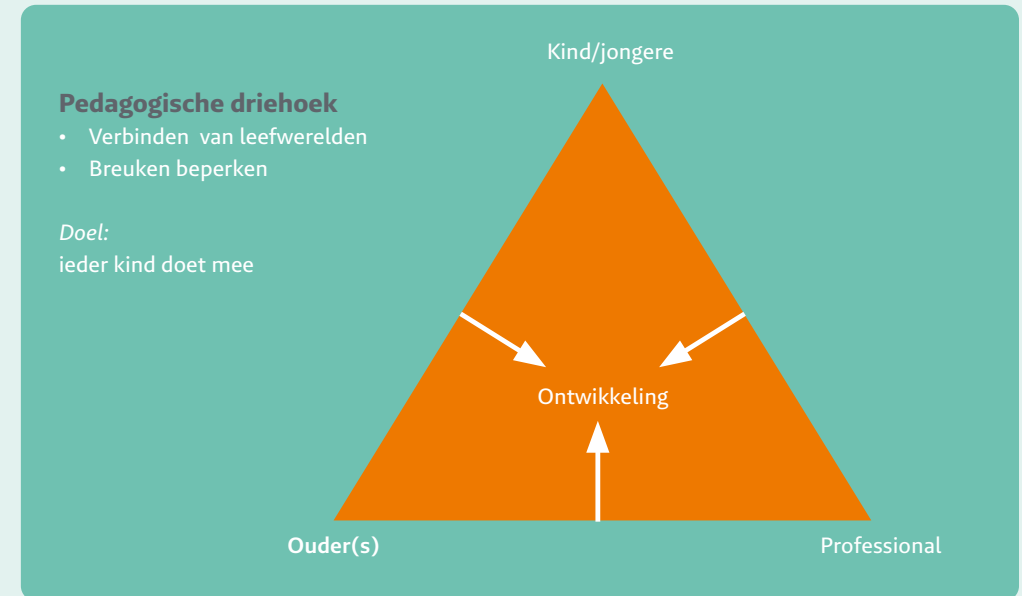
Een brugfunctionaris betreft ouders bij de school, bijvoorbeeld door ze leerstofbegeleiding in groepsverband te geven (bv 'Wat leert mijn kind deze week') of gewoon door ze uit te nodigen voor koffieochtenden. Zo zorg je ervoor dat ouders meeleven met wat er op school gebeurt en het leren ondersteunen. Zelfs kan de brugfunctionaris met ouders praten over mogelijke banen of vrijwilligerswerk zodat ze ook zichzelf kunnen ontwikkelen. Want een ouder die werkt is een andere ouder.

Sterk en veilig netwerk

Om zich te kunnen ontwikkelen is het voor kinderen belangrijk dat ze erbij horen en mee kunnen doen. De beste omgeving daarvoor is een sterk en veilig sociaal netwerk. Een netwerk waarbinnen ouders, professionals en andere betrokkenen uit de sociale omgeving samenwerken om kinderen zo goed mogelijk te ondersteunen bij het spelen, werken en leren.

Pedagogische driehoek

In het ideale geval vormen kind, ouders en professional samen een pedagogische driehoek. Open communicatie, vertrouwen en wederzijds goed afstemmen van verwachtingen zijn de basis van deze driehoek, met als doel de optimale ontwikkeling van kinderen en jongeren op cognitief en sociaal-emotioneel vlak. De gelijkzijdigheid van de driehoek laat zien dat de relatie tussen kind, ouder en professional gelijkwaardig is. De brugfunctionaris kan eraan bijdragen dat zo'n pedagogische driehoek kan ontstaan en in stand gehouden.

Integraal werken

Ook de samenwerking tussen instellingen die met dezelfde ouders en kinderen werken vergroot de ontwikkelkansen van kinderen. Denk aan brede scholen, Vensterscholen, Integrale Kind Centra (IKC), sociale of wijkteams en/of Centra voor Jeugd en Gezin (CJG) waarin verschillende partijen (scholen, kinderopvang, zorg, sportverenigingen, jeugd-gezondheidszorg, bibliotheek, peuterspeelzaal, buurtwerk, cultuurinstellingen en het lokale bedrijfsleven) met elkaar samenwerken. Dit integraal werken blijkt in de praktijk echter complex.

Ook hierin kan de verbindende kracht van de brugfunctionaris een waardevolle bijdrage leveren. Wil je kinderen echt helpen dan moet je de hele omgeving, het hele systeem meenemen. De 'brugger' heeft contact met alle instellingen, kent de mensen en de mogelijkheden en kan zo de juiste bruggen slaan.

Sharon Lawson

Brugfunctionaris

> Openbare basisschool *De Pendinghe* in Groningen

‘Ze komen met een grote smile het schoolplein op’

‘Ik was een van de eerste bruggers in Groningen. Sommige leerkrachten vonden het op deze school in deze wijk lastig om het gesprek aan te gaan met ouders. Er kwamen ook niet veel ouders zelf met vragen. Ik had daar eigenlijk als leerkracht niet zo’n probleem mee, vond het juist leuk, daarom wilde ik de uitdaging wel aangaan om brugger te worden. Ik doe dit werk nu dik tien jaar en nog steeds met heel veel plezier. Het begint op het schoolplein, in gesprek gaan met ouders: ‘Hoe gaat het? Hoe was je weekend?’ Ze leren je kennen en je bouwt een band op. Veel ouders vragen niet meteen om hulp. Als je dan op huisbezoek gaat en je ziet wat hun realiteit is, dat er niet genoeg warme dekbedden zijn om onder te slapen... Dat neem je als kind mee naar school. Dan is het fijn als je wat hebt kunnen regelen, het geeft vertrouwen. Er zijn zoveel verschillende ouders, ik zou er een documentaire van kunnen maken, al die verschillende karakters. Maar als je ze dan ’s ochtends op school ziet komen met een grote smile op hun gezicht dan weet je dat het goed zit. Ze voelen zich gezien en willen vaak zelf ook meer helpen op school. Het maakt de school opener en het maakt mij gelukkig.’

Wim van Ewijk

Intern begeleider

> Openbare basisschool *De Pendinghe* in Groningen

‘Jonge leerkrachten ervaren veel steun aan de brugfunctionaris’

‘Ik loop al een aantal jaren mee en heb ook de komst van de brugfunctionaris van dichtbij meegemaakt. Nou, ik kan zeggen: het werkt! De brugger staat als het ware om het team heen en is altijd aanspreekbaar. Ze neemt zorgen weg van leerkrachten. Die voelen vaak wel dat er iets aan de hand is maar voor hen is het moeilijk om achter die voordeur te kijken. Jonge leerkrachten met weinig ervaring ervaren veel steun aan de brugfunctionaris. Bijvoorbeeld als ze samen op huisbezoek gaan en zien hoe de brugger dat aanpakt. Omdat het een vast persoon is kunnen ze een langdurige band opbouwen met ouders en kinderen. Dat is een groot verschil met veel andere hulpverlenende instanties waar je steeds weer iemand anders je verhaal moet vertellen. Je probeert ook samen met de brugger te kijken of ouders een grotere rol in de opvoeding kunnen spelen. Kleine stapjes zetten, bijvoorbeeld eerst samen voorlezen met andere moeders. Als er dan een betere band is met school vraag je of ze ook in de ouderraad zitting willen nemen. Kleine dingen misschien maar zo belangrijk voor de ontwikkelingsmogelijkheden van een kind.’

Wat doet een brugfunctionaris?

Een brugfunctionaris is een verbinder van leefwerelden. Het gaat beter met kinderen als hun leefwerelden met elkaar verbonden zijn en als ouders meeleven met wat er op school gebeurt en leren hoe ze dat kunnen ondersteunen. Hoe draagt een brugger daar aan bij?

De brugfunctionaris ziet, hoort en voelt aan, legt contact en zoekt naar oplossingen. Door er snel bij te zijn kan erger worden voorkomen, bijvoorbeeld bij ouders die zorg liever mijden. Maar ook door niet eerder opgemerkte talenten van kinderen te zien en met ouders mee te denken over opleidingsmogelijkheden.

Een brugfunctionaris komt in gezinnen met allerlei verschillende culturen en achtergronden, ook daarin is de brugger een echte verbinder. Maar in welk gezin de brugfunctionaris ook komt, waar het om gaat is dat ieder kind mee kan doen en mogelijke breuken in de ontwikkeling worden herkend en beperkt.

Vertrouwen opbouwen

Een brugfunctionaris werkt aan vertrouwen. Dat begint al door 's ochtends op het schoolplein aanwezig te zijn en gesprekken aan te knopen met ouders en kinderen. Zichtbaar zijn, contact leggen en vervolgens een luisterend oor bieden. Zo leren bruggers ouders of verzorgers kennen en horen ze wat er speelt of zien ze bijvoorbeeld welke ouder er niet is.

Op het moment dat er vertrouwen is laten ouders zich makkelijker uit, bijvoorbeeld over spanningen in de thuisomgeving; dan zijn ze het even kwijt. Daarnaast denken ze mee met ouders: wat is er nodig voor deze hulpvraag?

Een volle maag

Ouders hebben vaak veel aan hun hoofd, daarom wil de brugfunctionaris uitstralen dat er tijd voor ze is, dat ze met hun vraag

of probleem bij de brugger terecht kunnen. Dat kan gaan over basisbehoeften als een volle maag of warme kleding. Het kan ook gaan om hulp bij het invullen van aanvragen voor fondsen of regelingen en voorzieningen als Stichting Leergeld of Jeugdfonds Sport & Cultuur of het aanvragen van een computer. De brugfunctionaris informeert waar ouders recht op hebben.

Zicht op talenten

Ieder kind heeft talenten en brugfunctionarissen kunnen helpen deze niet alleen op te merken maar er ook iets mee te doen. Ze zorgen ervoor dat een kind kan sporten als die wens er is, maar de financiële middelen ontbreken. Of ze denken mee bij het vinden van een passende vervolgopleiding. Brugfunctionarissen in het voortgezet onderwijs kunnen helpen de overgang makkelijker te maken voor kind en ouder.

Samenwerking met leerkrachten

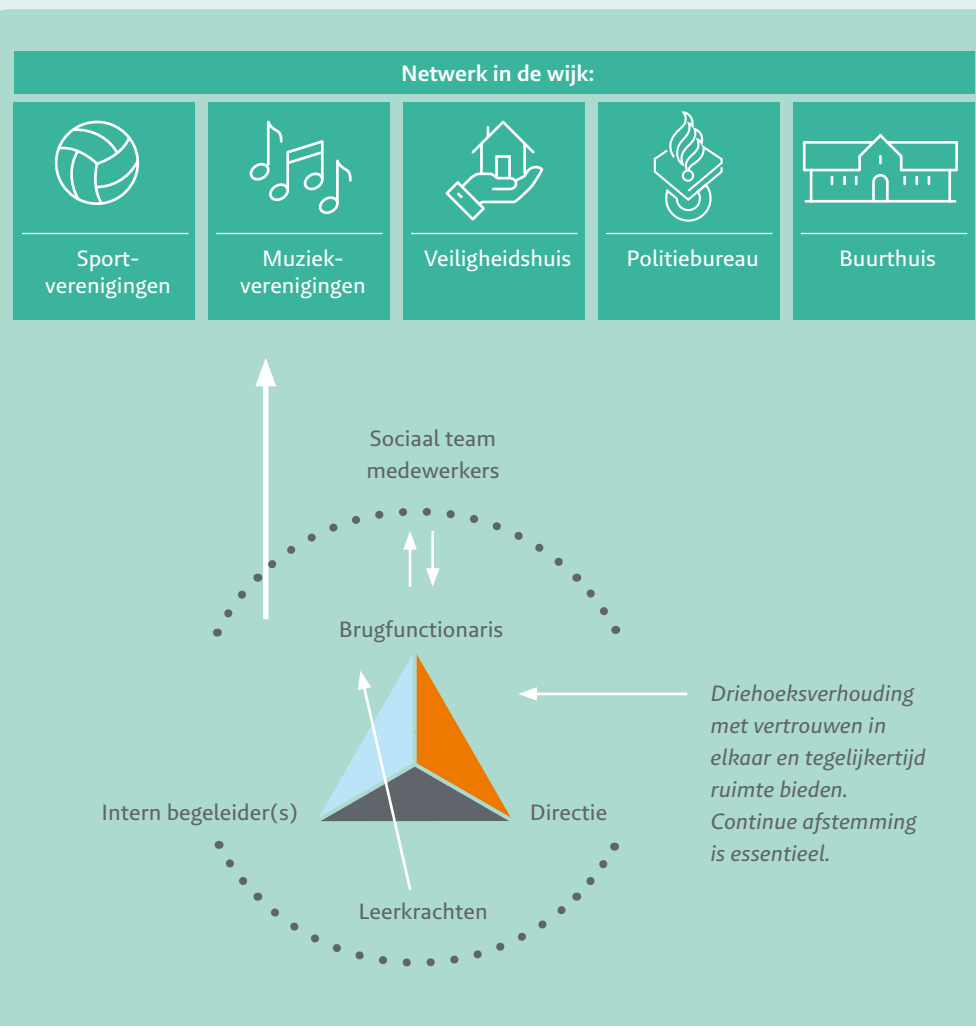
Leerkrachten hebben een belangrijke signalerende rol voor het werk van de brugfunctionaris. Ze merken dingen op in de klas of op het schoolplein, bijvoorbeeld spanningen thuis, een kind dat niet naar een verjaardagsfeestje gaat of te weinig eten meekrijgt. Leerkrachten weten niet altijd waar ze op moeten letten bij het signaleren van armoede of kindermishandeling. Of wat dit betekent voor een kind en gezin en hoe je daarmee mee om kan gaan. Scholing op dit gebied kan dan helpen. Zeker zo belangrijk is dat brugfunctionarissen leerkrachten, het team, betrekken en hier nauw mee samenwerken.

Samenwerking met de ib-er

Er zijn brugfunctionarissen die de functie koppelen aan die van intern begeleider (ib-er). Zo kunnen ze breed kijken naar wat nodig is. Omdat de ib-functie een primaire schooltaak is, bestaat echter het risico dat deze het werk als brugfunctionaris overschaduwde of dat er botsende belangen ontstaan. De brugger is er altijd voor de ouder. De ib-er heeft een onderwijsgerelateerde taak en moet soms iets adviseren wat

Inzet van een brugfunctionaris vergroot het zicht op het kind en de thuissituatie en dat helpt problemen te voorkomen.

ouders moeilijk vinden. Daarmee komt je vertrouwensrelatie met ouders dan onder druk te staan. Zijn de functies gescheiden dan is intensieve (dagelijkse) afstemming over taken en rollen essentieel. Wie pakt wat op? De ervaring leert dat de inzet van een aparte brugfunctionaris het zicht op het kind en de thuissituatie enorm vergroot en dat het problemen helpt voorkomen.

Samenwerking met de directie

Ideaal is een goed werkende relatie tussen brugfunctionaris, ib-er en directie. Het is een driehoeksverhouding die zich kenmerkt door intensief onderling contact en afstemming, zeker als het een zwaardere casus betreft waarbij meerdere instanties zijn betrokken. Een directeur kan dan slagvaardig handelen en weet via de brugfunctionaris en de ib-er wat er precies speelt, thuis en op school. Het extra 'zicht' van de brugger kan dan van grote waarde zijn.

Samenwerking met partners in de buurt

De inzet van een brugfunctionaris versterkt de band en de samenwerking met andere instanties en professionals in de buurt. Denk aan het wijkteam, de jeugdgezondheidszorg, de kinderopvang, de politie, het buurthuis of de sportvereniging. Ook hier is het bouwen van een goed netwerk en afstemming van taken en rollen de basis voor succes. Een ding is zeker: een goede samenwerking draagt bij aan het concept van integraal werken in de gemeente.

Hoe verbindt een brugfunctionaris?

- Zichtbaar en beschikbaar zijn (op het plein, bij de kennismaking, koffie-ochtenden, huisbezoek)
- Ouders ondersteunen en versterken (armoede, opvoeding, participatie)
- Samenwerken met het team (leerkrachten, directeur, ib-er) (signalen opvangen, taken verdelen, bewustwording)
- Samenwerking met partners in de buurt versterken (wijkteam, jgz, kinderopvang, politie, buurthuis, sportvereniging)
- Creëren randvoorwaarden (ondersteunen bij aanvragen en regelingen of organiseren basisbehoeften)
- Ouderbetrokkenheid en talentontwikkeling kinderen vergroten (ouders betrekken bij schoolse activiteiten, stimuleren kinderen sport etc., stimuleren ouders in de opvoeding)
- Toeleden (meegaan) naar andere partners en warm overdragen (ook naar het VO)

Sandra buitenwerf

Brugfunctionaris

> Katholieke Daltonschool *Bisschop Bekkersschool* in Groningen

‘De koffie-ochtenden leveren elke keer weer verrassende gesprekken op’

‘Wat mij inspireert is dat ik ouders in hun kracht kan zetten. Dat je ze leert om zelf aanvragen te doen. Zodat ze zelf de regie kunnen nemen, hun eigenwaarde hervinden. Meelezen met brieven van de gemeente, wat staat er eigenlijk? En begrijpen ze het als ik het probeer uit te leggen? Ook dat moet je weer dubbelchecken. Of neem die jongen die ik al langer ken die zich weer opnieuw moet aanmelden voor een MBO-opleiding omdat hij een tijdje weg is geweest. Moet alles weer opnieuw aangevraagd en gekocht, zoals de juiste werkkleding. Het is vaak moeilijk de juiste weg te vinden maar als het dan uiteindelijk lukt geeft dat voldoening. Het komt voor dat vrouwen van hun man vanwege hun cultuur nauwelijks buiten mogen komen. Wat dan nog wel mag is ze uitnodigen voor een koffie-ochtend. Dat geef je dan weer terug aan leerkrachten: betrek haar bij activiteiten. Die koffie-ochtenden leveren elke keer weer verrassende gesprekken op. Waar ben jij opgegroeid? Wat is er veel onbekend en wat kun je alleen al van zo’n gesprek van elkaar leren! Daar kan ik dan heel blij van worden. Zeker weten dat als je de ouders in hun kracht zet dat ook een positieve invloed heeft op het kind.’

Wat doet een brugfunctionaris niet?

Brugfunctionarissen krijgen aardig wat op hun bordje. Het zijn organisatorische duizendpoten die leerkrachten en andere ondersteuners flink wat werk uit handen nemen. Maar ze weten ook wat ze vooral niet moeten doen.

'Communicatief vaardig', 'sensitief', 'empathisch', 'samenwerkend'; een brugfunctionaris dient over veel competenties te beschikken. Het functieprofiel omschrijft daarbij een hele lijst van taken. Signalen oppikken van kinderen en ouders en ze snel naar de juiste organisatie of vervolgstap leiden. De betrokkenheid van ouders vergroten bij het opgroeiende, lerende kind. Op de hoogte zijn van relevante (financiële) regelingen en projecten van ondersteunende instellingen. En voortdurend zelf actie ondernemen.

Overbruggen niet begeleiden

Het gebeurt dan wel eens dat je te veel doet, dat je zo betrokken bent dat je een gezin zelf wilt gaan begeleiden. Maar een brugfunctionaris moet overbruggen, zorgen dat ouders bij de goede instanties terecht komen. Daar zitten de mensen met expertise om ze verder te helpen. Een goede brugger kent die professionals en weet het goed en 'warm' aan ze over te dragen.

Relatie leraar ouders blijft belangrijk

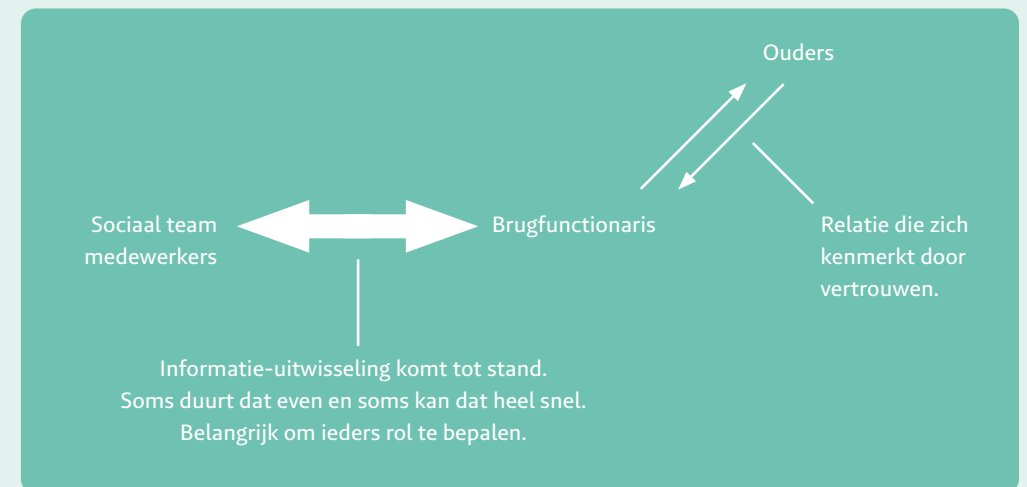
De brugfunctionaris vervangt niet het contact tussen groepsleerkracht/mentor/leraar en ouders. Door drukte (lerarentekort) of handelingsverlegenheid is de verleiding er voor leerkrachten om al snel de brugger in te schakelen, naar de brugger te verwijzen. Maar bruggers delen hun expertise in het ideale geval met het team van leraren zodat ook zij een goede relatie met ouders kunnen opbouwen. Want in het dagelijks schoolse leven is ook die relatie tussen leraar, kind en ouders belangrijk (pedagogische driehoek). Kortom een brugger vervangt niet de relatie tussen leraar en ouders.

Formele taken overdragen

Binnen de school is een goede afstemming van taken en rollen met zowel de ib-er als de directeur essentieel. Een brugfunctionaris kan bijvoorbeeld formele meldingen bij Veilig Thuis beter overlaten aan de directie. Zo kan de brugger zelf de rol van vertrouwenspersoon beter blijven invullen.

Er samen uitkomen

In de praktijk blijkt dat als er voldoende onderling contact en overleg is met relevante instanties en professionals buiten de school, je er altijd samen wel uitkomt. Ook hier vormt vertrouwen in elkaar, weten wat je aan elkaar hebt en vooral ook waar een brugfunctionaris niet voor is bedoeld, de basis voor een vruchtbare professionele samenwerking. In het belang van het kind.

Rinske Sevinga

Brugfunctionaris

> Christelijke basisschool *De Wegwijzer* in Groningen

‘Een kind met talent maar er is geen geld voor vioolles’

‘Als brugger zie je vaak als eerste waar de noodzaken liggen. Ik denk aan een kind dat geen sportschoenen heeft omdat er thuis geen geld voor is. Daar heb ik dan een potje voor. Of we doen samen met ouders een aanvraag voor andere financiële hulp. Ik merk dan ook andere dingen op, bijvoorbeeld een probleem met laaggeletterdheid. Daar ga ik dan ook over in gesprek, zonder direct een oordeel te hebben. Ik vraag of ze er moeite mee hebben en geef aan dat er mogelijkheden voor hulp zijn. ‘Zullen we er samen achteraan gaan?’ Je neemt ze dan bijvoorbeeld mee naar een Taalhuis. Maar ik zie ook andere mogelijkheden. Bij een huisbezoek aan een Chinees gezin ligt een viool op de bank; een kind met talent maar er is geen geld voor les want de ouders hebben momenteel geen werk. Dan wijs ik op Stichting Leergeld voor hulp. Je merkt de opluchting. Wat goed voelt is dat ik mijn onderbuikgevoel kan bespreken met alle relevante professionals in de wijk en dat ik dan weet dat er acties uit voortkomen. Ik draag het over maar mijn eigen lijstje is nooit klaar, iedere dag komen er weer dingen bij. Dat geeft mij juist voldoening. Stel dat het lijstje leeg zou zijn; dan ben je niet meer nodig!’

Wat heeft de brugfunctionaris nodig?

Veel gemeentes en scholen denken na over de inzet van een brugfunctionaris. Maar hoe doe je dat en waar moet je rekening mee houden wil de brugger slagen? Aan welke randvoorwaarden moet een bestuur, directie of gemeente voldoen? We doen enkele aanbevelingen.

Voldoende tijd

Goed zichtbaar en laagdrempelig zijn, kan niet even snel of tussendoor. Het opbouwen van een vertrouwensrelatie met ouders kost tijd. Het is daarom cruciaal dat de brugger naast een goed profiel (zie profielschets), hiervoor ook de benodigde tijd krijgt. Stuur op de zichtbaarheid, toegankelijkheid en laagdrempeligheid en voorzie in een structurele inzet van minimaal 0,6 fte.

Intervisie en overleg

Brugfunctionarissen hebben een unieke positie in de school. Regelmatig kunnen sparren en overleggen met collega's helpt brugfunctionarissen bij het goed uitvoeren van hun werkzaamheden, de reflectie daarop en hun positionering binnen de school. Intervisie met andere bruggers is aan te bevelen. Ook regelmatig overleg met de directeur en de ib-er ondersteunt de brugfunctionaris in zijn functioneren. Vooral bij ingewikkelde casussen is iedereen op de hoogte van belangrijke details en de directie kan dan slagvaardig handelen.

Vrije ruimte

Brugfunctionarissen hebben een aantal concrete taken, bijvoorbeeld intakegesprekken of koffie-ochtenden. De meerwaarde van de brugfunctionaris zit echter ook in de mogelijkheid flexibel in te kunnen spelen op een huilende ouder of spontane gesprekken aan te kunnen knopen. Voorzie in de functie daarom in ongedefinieerde ruimte om per dag in te kunnen spelen op wat er zich aandient.

Rollen en taken in de school

In het onderwijs zijn er verschillende taken. Duidelijkheid over ieders rol en taken geeft richting voor het handelen van de brugfunctionaris. Markeer met een brugfunctionaris op school ieders taken en rollen en laat deze niet door elkaar lopen om belangenverstreveling te voorkomen. Neem dit op (of beschrijf dit) in het ouderbeleidsplan van de school.

- > Houd de rol van brugger en locatieleider/directeur gescheiden om de vertrouwensrelatie van een brugfunctionaris niet op het spel te zetten.
- > Stem af met de ib-er om bij de vaak complexe problematiek te bepalen wie wat doet voor welk gezin, waarom en welke wederzijdse verwachtingen er zijn.
- > Stem af met het sociaal team en ander partners uit de wijk om het gezamenlijke doel te bepalen, wie voert welke taak uit en wat verwachten we van elkaar?
- > Leerkrachten en brugfunctionarissen hebben elkaar nodig in het contact met ouders. Maak ook leerkrachten bewust van hun signalerende rol als het gaat om kwetsbare gezinnen en investeer in en onderhoud hun professionalisering.

Stuur op zichtbaarheid, toegankelijkheid en laagdrempeligheid en voorzie in een structurele inzet van minimaal 0,6 fte.

Rollen en taken buiten de school

Rond de school zijn verschillende partners actief rond dezelfde ouders en kinderen. Faciliteer het overleg tussen deze partijen en de brugfunctionaris.

- > Zet in op structureel overleg tussen brugfunctionaris en het sociaal team. Investeer in vertrouwen over en weer. Beide partijen hebben elkaar nodig.
- > Zet in op structureel overleg tussen de brugfunctionaris en de jeugdverpleegkundige. Vroegtijdig contact met ouders, als het kind 0-4 jaar is, komt het contact in de basisschoolperiode ten goede. Het helpt alle kwetsbare kinderen en/of ouders in het vizier te krijgen en in te spelen op de hulp- of ondersteuningsvraag.
- > Zoek samen met de andere partners in de wijk uit wat in het kader van de AVG-wet wel en niet gedeeld mag worden. Maak daar heldere afspraken over. Zoek steun van een specialist als dit problemen oplevert.

Wenda Gall

Brugfunctionaris

> Christelijke Daltonschool *De Tamarisk* in Groningen

‘Kijk Juf Wenda ik heb een fiets!’

‘Ik heb zelf geen ervaring als leerkracht. Wel gaf ik al jaren trainingen in armoedebeleving en daar kwam ik ook brugfunctionarissen tegen. ‘En jij bent de volgende’, is wat ik op een moment te horen kreeg. ‘Hoho, wacht even’ dacht ik eerst maar ik ging me erop oriënteren en nu ben ik alweer drie jaar brugfunctionaris. Het werken vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen, ervoor zorgen dat iemand mee kan doen. Dat maakt het werk voor mij mooi en van betekenis. Je moet wel met weerstand om kunnen gaan, bijvoorbeeld van een leerkracht of het team. Ouders die ongeïnteresseerd lijken, daar gaat soms een heel verhaal achter schuil. Langdurige stress beperkt en zorgt ervoor dat je per dag leeft en zelfs je IQ daalt met 11 tot 13 punten. Een afspraak met een leerkracht niet nakomen is dan niet altijd met opzet. Het is je rol als brugfunctionaris om dat voor het team te verduidelijken en daar samen scherp op te blijven. Ik zie dat ouders het moeilijk hebben, moeten rondkomen van 30 euro in de week. Ik probeer een vertrouwensband te creëren en leg dingen zachtjes in de week, kom met oplossingen. Soms duurt het heel lang voor iets lukt, maar als het dan lukt maakt het me gelukkig. “Juf Wenda, ik heb een fiets!”’

Henk Huisinga

Directeur

> Christelijke Daltonschool *De Tamarisk* in Groningen

‘Ik gun iedere school een brugfunctionaris’

‘Ik kan me niet meer voorstellen dat de brugfunctionaris er vroeger niet was, de brugger is op mijn school onmisbaar geworden, een echte spilfunctie. We zijn er acht jaar geleden mee begonnen. Er was toen meer afstand, er werd vaak gezegd ‘dat is geen schoolprobleem’, er was geen focus op de oorzaak, armoede vaak. Nu hebben we er veel meer zicht op, bepaald gedrag van kinderen of ouders die opeens hun kind niet meer brengen. Het is transparanter geworden, via de brugger hoor ik wat er speelt. De brugger bij ons is geen leerkracht, dat maakt haar plek duidelijker, een positie tussen school en ouders in. Het verlaagt de drempel. Ik heb geleerd dat het belangrijk is om nauw samen te werken, ook de ib-er hoort daarbij. Je zit in een driehoek, maakt samen de analyse en afspraken over vervolgstappen. Ik doe meestal de formele meldingen, dat past bij mijn rol. Om gelijke kansen te creëren moet je ongelijk behandelen is mijn ervaring. Waar voor het ene kind wel een nieuwe bril wordt geregeld, wordt dit niet altijd voor een ander kind gedaan. Je moet als brugfunctionaris wel je grenzen kennen, de neiging is om er 24/7 mee bezig te zijn. Dat maak ik wel bespreekbaar: ‘Jij hebt ook weekend!’. Maar de voldoening als er iets geregeld is, al zijn het voedselbonnen of een cadeau voor een feestje, daar word ik blij van. Ik zou iedere school een brugfunctionaris gunnen!’

Taken Brugfunctionaris

De brugfunctionaris heeft als taak om:

- De kloof tussen 'de wereld op school' en 'de wereld thuis' te overbruggen en daarmee culturele verschillen te verkleinen;
- De schakel te vormen tussen (voorschool) school/professional en ouder, school/professional en het wijkteam (altijd als intermediair);
- Signalen op te pikken en kinderen en ouders snel naar de juiste organisatie of de juiste vervolgstap toe te leiden;
- De betrokkenheid van ouders bij het opgroeiende, lerende kind te vergroten en het team van de vensterschool te ondersteunen om dit bij ouders te stimuleren;
- De schoolteams te ondersteunen om een open houding naar ouders te ontwikkelen en ouders te zien als partner in het onderwijs;
- Bij te dragen aan een goede relatie tussen school en ouders in de wijk;
- De brede school/IKC te begeleiden en te ondersteunen in de samenwerking met relevante organisaties in de buurt of wijk, zoals het sociaal team;
- Contacten te onderhouden met diverse (externe) organisaties met het oog op het uitbreiden van expertise en creëren van een netwerk;
- Op de hoogte te zijn en mee te werken aan relevante lopende projecten/activiteiten o.a. in het kader van vve (voor- en vroegschoolse educatie) maar ook in samenwerking met sociale teams, wijkagenten en jeugdwerkers etc;
- Zichtbaar te zijn door aanwezig te zijn op het schoolplein en ontmoetingsactiviteiten voor de vensterschool te organiseren (bijvoorbeeld koffie-ochtenden). Activiteiten kunnen ook samen met het sociale team worden opgepakt;
- Waar nodig op huisbezoek te gaan om bekend te raken met de thuissituatie;
- Zijn of haar activiteiten in te zetten op basis van het beleid en het uitvoeringsplan dat de school samen met ouders heeft ontwikkeld. De brugfunctionaris heeft niet als taak om gezinnen te begeleiden maar gezinnen te helpen om bij de goede instanties terecht te komen; een brugger zijn voor vele partijen.

Competenties

- Sociale en communicatieve vaardigheden
- Hoge mate van sensitiviteit
- Empathisch vermogen en flexibiliteit
- Affiniteit met minima- en doelgroep gezinnen
- Bemiddelen
- Samenwerken
- Initiatief nemen
- Kennis snel eigen maken
- Motiveren en overtuigen
- Stressbestendig zijn
- Inventief zijn
- Planmatig kunnen werken

Kwaliteitseisen

We verwachten dat de brugfunctionaris:

1. Zicht heeft op de groep ouders die niet of minder betrokken zijn bij de school en of het ontwikkelproces van hun kinderen;
2. Zicht heeft op de groep minima-ouders op school;
3. Op de hoogte is van de behoefte die er onder de groep ouders bestaat;
4. Ervoor zorgt dat deze groep ouders geïnformeerd wordt over het opvoed- en ondersteuningsaanbod en andere activiteiten zoals ouderprogramma's en activiteiten voor ouders (o.a. vve thuis, opstapje/opstap etc.) en waar nodig ouders stimuleert hieraan deel te nemen;
5. Ervoor zorgt dat de ouders geïnformeerd worden over inburgeringscursussen, (Nederlandse)-taalklassen, participatiebanen etc.;
6. Helpt bij het aanvragen van diverse ondersteunende regelingen en voorzieningen;
7. Ouders ondersteunt bij het vinden van hulp en zorg die ze nodig hebben;

8. Bijdraagt om de afstemming tussen de school en de gemeentelijke zorg en ondersteuning tot stand te brengen of te verbeteren (schakel sociale team) en daarvoor kennis heeft van het stedelijk netwerk en het netwerk in de wijk;
9. Zorgt voor een doorgaande lijn 'ouderbetrokkenheid' tussen de voorschoolse voorziening en de basisschool vo-school en zich inzet voor afstemming tussen voorschools, basisonderwijs en voortgezet onderwijs;
10. Specifiek, belangrijke kennis over kwetsbare gezinnen overdraagt aan de teamleden;
11. Meedoet aan het stedelijk programma "ondersteuning brugfunctionaris", 6 bijeenkomsten per schooljaar;
12. Informatie bijhoudt en vrijgeeft voor onderzoek;
13. Inhoudelijk rapporteert aan de leidinggevende en het bestuur over de voortgang.

Begeleiding

Van begeleiders wordt verwacht dat zij:

1. Een inhoudelijk goed programma voor alle brugfunctionarissen opstellen (verplicht onderdeel voor iedereen);
2. Een facultatief programma opstellen;
3. Ondersteuning geven 'op maat';
4. Knelpunten/ signalen doorgeven aan de gemeente c.q. projectleider.

Handreiking Omgaan armoede op scholen

Scholen kunnen een belangrijke rol vervullen bij het signaleren van armoede onder kinderen en gezinnen. Daarom is het waardevol dat scholen en brugfunctionarissen uit Groningen in het bijzonder, hebben meegewerkt. aan deze handreiking met waardevolle tips hoe armoede te signaleren, bespreekbaar te maken én ouders door te verwijzen.

De digitale brochure is te downloaden op: www.gelijke-kansen.nl/documenten/publicaties/2020/02/21/handreiking-omgaan-met-armoede-op-scholen

Of scan de onderstaande QR code.

Documentaire 'Je mag altijd bij me komen'

Nezhlya is 'brugfiguur' op De Toverberg, een kleurrijke basisschool in Gent. Nezhlya kent iedereen en iedereen kent Nezhlya; ze bouwt de brug tussen school en thuis, waar vaak sprake is van armoede, sociale onzekerheid en een laag opleidingsniveau van de ouders.

De docu is te bekijken op NPO 2doc: www.2doc.nl/documentaires/2017/10/je-mag-altijd-bij-me-komen.html

Of scan de onderstaande QR code.

Meer informatie

Neem voor meer informatie over het concept brugfunctionaris en de organisatie hiervan contact op met een van onderstaande personen:

Patty Huijbers

- > Projectleider Landelijke Agenda 'Omgaan met Armoede op Scholen'
gelijkekansen@minocw.nl

Annelies Kassenberg

- > Lector Jeugd & Leefomgeving Hanzehogeschool Groningen
a.kassenberg@pl.hanze.nl

Marielle Reneman

- > Projectleider sociaal domein/
Brugfunctionaris Gemeente Groningen,
directie Maatschappelijke ontwikkeling.
marielle.reneman@groningen.nl

Colofon

Uitgave in opdracht van de Gelijke Kansen Alliantie, een initiatief van het Ministerie van OCW, uitgevoerd door Gemeente Groningen, de drie onderwijsbesturen O2G, VCOG, KOC, Wij Groningen en Lectoraat Jeugd, Educatie & Samenleving Hanzehogeschool Groningen.

Initiatief van
het ministerie van
Onderwijs, Cultuur
en Wetenschap

